

Το ζήτημα της αυτοδίκαιης μεταβίβασης των διοικητικών αδειών στις περιπτώσεις συγχώνευσης και διάσπασης ανωνύμων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας

Θεόδωρος Κ. Πανάγος,

Δικηγόρος,

Αντιπρόεδρος Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.)

1. Εισαγωγή

50

Με τις διατάξεις των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007¹, ο νομοθέτης θέσπισε γενική πρόβλεψη, σύμφωνα με την οποία, στις περιπτώσεις της συγχώνευσης και της διάσπασης των ανωνύμων εταιρειών, οι διοικητικές άδειες που κατέχει η απορροφώμενη ή διασπώμενη εταιρεία, περιέρχονται αυτοδίκαια και χωρίς άλλη διατύπωση, στην απορροφούσα ή επωφελούμενη εταιρεία, αντίστοιχα, κατά τρόπο που η μεταβίβαση αυτή να εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή. Με τον τρόπο αυτό, ο νομοθέτης ρύθμισε ένα ζήτημα που προκάλλυσε σημαντικά προβλήματα τα οποία ανέκυπταν, μετά το πέρας των ως άνω διαδικασιών, επειδή το εταιρικό σχήμα που τελικά προερχόταν από τη νομική μεταβολή της απορρόφησης ή της διάσπασης, όφειλε να προβεί σε μια σειρά, χρονοβόρων ενδεχομένως, ενεργειών για τη μεταβίβαση των διοικητικών αδειών που ήδη κατείχε η προκάτοχος, απορροφώμενη ή διασπώμενη, εταιρεία.

Με την ανωτέρω τροποποίηση, η μεταβίβαση επέρχεται, πλέον, αυτοδίκαια, κατά ρητή πρόβλεψη του νόμου, και μάλιστα, ως έννομο αποτέλεσμα της διαδικασίας της απορρόφησης ή της διάσπασης².

Είναι προφανές ότι η εν λόγω πρόβλεψη τέθηκε στο πλαίσιο της απλούστευσης των διαδικασιών που, τόσο ο εθνικός, όσο και ο κοινοτικός νομοθέτης επιθυμεί για τη λειτουργία των εταιρειών, με σκοπό την αντιμετώπιση μιας σειράς διαρθρωτικών προβλημάτων που αφορούν στην καθημερινότητα της εταιρικής διαχείρισης, αλλά και της κατάργησης περιττών γραφειοκρατικών εμποδίων, κατά τη λειτουργία της ανώνυμης εταιρείας³.

2. Το ζήτημα της εφαρμογής της διάταξης των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007

Με τη θέσπιση της ανωτέρω διάταξης ανακύπτει το ζήτημα του εύρους του πεδίου εφαρμογής της. Κατ'αρχάς, η διάταξη, όπως τίθεται στο ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο, διατυπώνεται ως γενική και, συνεπώς, ως καταλαμβάνουσα το σύνολο των ανωνύμων εταιρειών, ανεξάρτητα από τον σκοπό τους. Κατά την έννοια αυτή, ο νομοθέτης φαίνεται να

1. Που τροποποίησαν τα άρθρα 75 και 85 αντίστοιχα του κ.ν. 2190/1920.

2. Άρθρα 75 και 85 του κ.ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκαν.

3. Βλ. Αιτιολογική Έκθεση ν. 3604/2007.

πιθυμεί την αυτοδίκαιη μεταβίβαση κάθε διοικητικής άδειας που κατέχει μια ανώνυμη εταιρεία του απορροφάται ή διασπάται, στην απορροφούσα ή επωφελούμενη. Βέβαια, από τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, δεν φαίνεται η πρόθεση του νομοθέτη να εξαιρέσει ορισμένη κατηγορία ανωνύμων εταιρειών, αλλά ούτε προκύπτει, παράλληλα, και η πρόθεση του να καταλάβει με τη σχετική ρύθμισή και τις ανώνυμες εταιρείες με ειδικό σκοπό.

Για το λόγο αυτό, προκύπτει ζήτημα, αν η εν λόγω γενική ρύθμιση καταλαμβάνει και τις άδειες που κατέχουν οι ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας. Κατ'αρχάς, να σημειωθεί ότι ο νομοθέτης του κ.ν. 2190/1920, ήδη, επιφυλάσσει διακριτή συμπεριφορά για τις εν λόγω ανώνυμες εταιρείες, π.χ. με την υποχρέωσή τους, κατά την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 11α, να διατηρούν τις μετοχές τους ονομαστικές. Συνεπώς, θεωρείται ότι οι δραστηριότητες του τομέα της ενέργειας, και συνακόλουθα οι ανώνυμες εταιρείες που επιλέγονται να είναι φορείς τους, επιβάλλεται να διέπονται από ιδιαίτερο νομικό καθεστώς, ως προς τη μετοχική τους σύνθεση, λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους και του επιδιωκόμενου σκοπού.

3. Σκοπός και περιεχόμενο της διαδικασίας αδειοδότησης

Ο εθνικός νομοθέτης, κατά τη θέσπιση του θεσμικού πλαισίου για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, έχει επιλέξει, κατά κανόνα, τη διαδικασία της αδειοδότησης, για τη λειτουργία των φορέων που δραστηριοποιούνται στην ανωτέρω αγορά⁴. Το σύστημα πρόσκλησης προσφορών, συνιστά την εξαίρεση και ορίζονται ρητά στην κείμενη νομοθεσία, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται η εφαρμογή του. Οι διοικητικές άδειες τις οποίες κατέχουν οι ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας είναι άδειες παραγωγής ή προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας⁵, αν οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο ανταγωνιστικό τμήμα της σχετικής αγοράς, και κυριότητας ή διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δικτύων, αν

δραστηριοποιούνται στο μονοπωλιακό τμήμα. Η πρόβλεψη του εθνικού νομοθέτη για αδειοδότηση των φορέων που δραστηριοποιούνται στην αγορά ενέργειας, είναι απόλυτα συμβατή προς το κοινωνικό δίκαιο⁶.

Η εισαγωγή της προϋπόθεσης αδειοδότησης για την άσκηση δραστηριότητας των επιχειρήσεων στον τομέα της αγοράς ενέργειας, κρίθηκε ως αναγκαία και ιδιαίτερα σημαντική πρόβλεψη, προκειμένου να διασφαλισθεί η δίκαιη, αμερόληπτη και με κανόνες ελεύθερης αγοράς, άσκηση των σχετικών δραστηριοτήτων, ανταγωνιστικών ή μονοπωλιακών, τόσο από τους ιδιωτικούς φορείς της αγοράς, όσο και από τους δημόσιους οικονομικούς φορείς, αντίστοιχα. Σύμφωνα με τη διαδικασία της αδειοδότησης, το διοικητικό όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα, χορηγεί τη σχετική άδεια, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου φορέα μετά από προηγούμενη γνώμη της ανεξάρτητης ρυθμιστικής αρχής⁷, στην οποία ανήκει και η αρμοδιότητα της αξιολόγησης της σχετικής αίτησης. Προϋπόθεση της χορήγησης της άδειας είναι η πλήρωση στο πρόσωπο του αιτουμένου φορέα των προϋποθέσεων που τίθενται στο νόμο, υπό μορφή κριτηρίων. Η διαδικασία αυτή διασφαλίζει την εφαρμογή των αρχών της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης.

Η χορήγηση της άδειας, κατά τα ανωτέρω, συνιστά παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας, κατά την λειτουργική της έννοια, και συνδέεται με το δημόσιο συμφέρον, όπως κατωτέρω αναλύεται. Στην προκειμένη περίπτωση, φορέας ή ανάδοχος της δημόσιας υπηρεσίας καθίσταται, σύμφωνα με το

4. Βλ. ειδικότερα, άρθρο 9 επ. του ν. 2773/1999 (ΦΕΚ Α' 286) και άρθρο 3 επ. του ν. 3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129). στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και άρθρα 21 επ. και 24 επ. του ν. 3428/2005 (ΦΕΚ Α' 313) στον τομέα του φυσικού αερίου.

5. Στον τομέα του φυσικού αερίου άδειες για διανομή και προμήθεια.

6. Πρόκειται για τις οδηγίες 2003/54 για τον ηλεκτρισμό και 2003/55 για το φυσικό αέριο, οι οποίες μεταφέρθηκαν στην εσωτερική έννομη τάξη με τους νόμους 3426/2005 και 3428/2006, αντίστοιχα.

7. Εν προκειμένω της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας. Βλ. άρθρα 9 επ. του ν. 2773/1999 και άρθρα 3 επ. του ν. 3468/2006.

λειτουργικό κριτήριο, το ιδιωτικό νομικό πρόσωπο, το οποίο όμως, ασκεί τη σχετική δραστηριότητά του, κατά τα διαλαμβανόμενα στη σύμβαση ή την πράξη παραχώρησης⁸.

4. Η εξέταση των κριτηρίων κατά τη διαδικασία μεταβίβασης της άδειας

Η απαίτηση για αξιολόγηση των αιτημάτων των οικονομικών φορέων για χορήγηση της σχετικής άδειας, προκύπτει άμεσα από το ειδικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει το καθεστώς της λειτουργίας της αγοράς ενέργειας στη χώρα μας και η διαδικασία διεξαγωγής της καθορίζεται στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση και, συνήθως, έχουν τη μορφή κανονισμών αδειών.

Τα κριτήρια διακρίνονται σε αυτά που αναφέρονται στην επιχειρηματική (υποκειμενική) δυνατότητα του φορέα να λειτουργήσει στο πλαίσιο της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας και σε άλλα που τίθενται για την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Στην πρώτη κατηγορία, ανήκουν, κυρίως, αυτά που αφορούν σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αιτουμένου και ιδίως, στην τεκμηρίωση της οικονομικής και τεχνικής δυνατότητας του φορέα να δραστηριοποιηθεί στην αγορά ενέργειας, την ενεργειακή του απόδοση και την εξασφάλιση του χώρου εγκατάστασης. Στη δεύτερη κατηγορία κριτηρίων ανήκουν, κυρίως, οι τεχνικές προδιαγραφές που αφορούν στη βέλτιστη προτεινόμενη τεχνολογία για την προστασία του περιβάλλοντος, η ασφάλεια και η προστασία των δικτύων, καθώς και η χρήση των δημοσίων εκτάσεων. Σε κάθε περίπτωση, η θέσπιση στην κείμενη νομοθεσία, των εν λόγω κριτηρίων, τέθηκε για την προστασία του γενικού συμφέροντος, αφού και οι δύο ως άνω κατηγορίες κριτηρίων αυτήν επιδιώκουν, υπό την έννοια ότι η ενέργεια είναι πλέον και υπό το πρίσμα της απελευθερωμένης αγοράς, ναι μεν πράγμα που υπόκειται σε εμπορική συναλλαγή, αλλά δεν παύει να συνιστά κοινωνικό αγαθό.

Η διοικητική άδεια στον τομέα της αγοράς της ενέργειας, χορηγείται, λοιπόν, αφού, μετά προη-

γούμενη αξιολόγηση, προκύψει ότι η επιχείρηση, πληροί τα κριτήρια που εκ των προτέρων τέθηκαν στο νόμο⁹. Μεταξύ των κριτηρίων που εξετάζονται, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι και η οικονομική δυνατότητα του φορέα, ήτοι η τεκμηρίωση ότι η επιχείρηση που πρόκειται να είναι κάτοχος της σχετικής άδειας, μπορεί να αντεπεξέλθει, από οικονομικής πλευράς, τόσο στις απαιτήσεις της λειτουργίας του αδειοδοτημένου έργου (οικονομική βιωσιμότητα του φορέα), όσο και να δραστηριοποιηθεί στην αγορά ενέργειας, χωρίς η εν λόγω δραστηριότητά της να προκαλέσει προβλήματα στη γενικότερη λειτουργία της εν λόγω αγοράς. Τέτοια ζητήματα, από τυχόν μη αντικειμενική δυνατότητα του κατόχου της άδειας να αντεπεξέλθει στις ανάγκες άσκησης της ως άνω δραστηριότητας, είναι η πρόκληση προβλημάτων στον Ημερήσιο Ενεργειακό Προγραμματισμό (Η.Ε.Π.), η αδυναμία τήρησης των τεχνικών προδιαγραφών του σταθμού παραγωγής, η αδυναμία απασχόλησης του αναγκαίου αριθμού προσωπικού, η μη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και εν τέλει, η αδυναμία της υλοποίησης του έργου.

Η δυνατότητα πλήρωσης των ως άνω προϋποθέσεων εξετάζεται, τόσο κατά την αξιολόγηση για τη χορήγηση της σχετικής άδειας, όσο και κατά τη μεταβίβασή της. Ειδικότερα, το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, για τη διασφάλιση της διαρκούς πλήρωσης στο πρόσωπο του αδειοδοτημένου φορέα, των κριτηρίων που τίθενται στο νόμο, απαιτεί τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Ανάπτυξης, μετά από προηγούμενη γνώμη της ανεξάρτητης ρυθμιστικής αρχής, για κάθε μεταβολή, π.χ. στη μετοχική σύνθεση των ανωνύμων εταιρειών που δραστηριοποι-

8. Α. Τάχου, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 2003, σελ. 29 και 391. Βλ., επίσης και συναφώς ΓΝΜΔ ΝΣΚ, 133/2006, σελ. 5.

9. Για τη διαδικασία αξιολόγησης, βλ. ΥΑ Δ5-ΗΛ/ΗΛ/Β/Φ.1/οικ./17951/6-12-2000 (ΦΕΚ Β'1498) «Κανονισμός Αδειών Παραγωγής και Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας» και ΥΑ Δ6/Φ1/οικ.57/13-3-2007 (ΦΕΚ Β'448) «Κανονισμός Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας με χρήση Αναεώσιμων Πηγών Ενέργειας και μέσω Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης».

ούνται στην αγορά ενέργειας¹⁰. Με άλλα λόγια, η αρμόδια ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή, κατά την αξιολόγηση της αίτησης μεταβίβασης, εξετάζει, εξ αρχής, τη δυνατότητα του διάδοχου φορέα να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, με βάση τα ίδια κριτήρια, με τα οποία αξιολόγησε το δικαιούχο του.

Τούτο διότι, η μεταβίβαση των διοικητικών αδειών μεταξύ φορέων που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο τομέα της αγοράς, είναι δυνατόν να παραβιάζει άλλες κανονιστικές ρυθμίσεις που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με την αγορά ενέργειας και, ιδιαίτερα, τις διατάξεις περί ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό, πρέπει να προηγείται σχετική έρευνα, κατά τρόπο ώστε να μην αντιμετωπίζονται οι καταστάσεις *ex post*, πράγμα που συνήθως δεν είναι αποτελεσματικό, πέραν του ότι προκαλεί και αρνητικές συνέπειες στην αγορά.

Ειδικότερα, η ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή, οφείλει να εξετάσει, αν, με την αιτούμενη μεταβίβαση παραβιάζονται οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό, αναφορικά με τη συγκέντρωση επιχειρήσεων και, ενδεχομένως να παραπέμψει για σχετική γνώμη στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, πριν την οριστική αξιολόγηση και τη διατύπωση της τελικής της γνώμης προς τη διοίκηση.

Από τα ανωτέρω, προκύπτει αβίαστα ότι η τυχόν αυτοδίκαιη μεταβίβαση αδειών, στις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω, δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς την πρόκληση, επί της ουσίας, ανεπιθύμητων παρενεργειών στην αγορά.

Τέλος, το γεγονός ότι, ο νομοθέτης επιθυμεί τη διαρκή παρακολούθηση και εποπτεία των θεσμικών μεταβολών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά ενέργειας, σε κάθε στάδιο των εν λόγω μεταβολών, επιβεβαιώνεται και από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του συνολικού θεσμικού πλαισίου¹¹, σύμφωνα με τις οποίες, η διοίκηση παρακολουθεί και αξιολογεί όλες τις οικονομικής φύσεως μεταβολές των εν λόγω φορέων, είτε *ex ante* είτε *ex post* και εγκρίνει ή απορρίπτει αυτές.

5. Εφαρμογή των κανόνων του διοικητικού δικαίου κατά τη διαδικασία αυτοδίκαιης μεταβίβασης των διοικητικών αδειών που χορηγούνται σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας

Η, κατά τα ανωτέρω, απαίτηση και ανάγκη αξιολόγησης των αιτήσεων για μεταβίβαση των διοικητικών αδειών στον τομέα της αγοράς ενέργειας, ικανοποιεί, όπως προαναφέρθηκε, το γενικό οικονομικό συμφέρον¹². Σημειώνεται ότι, κατά ρητή διατύπωση του νόμου¹³, οι υπηρεσίες και οι δραστηριότητες του τομέα της αγοράς ενέργειας, χαρακτηρίζονται ως κοινής ωφέλειας. Η παρέκκλιση, άλλως κατάργηση, της ισχύουσας διαδικασίας και η αυτοδίκαιη μεταβίβαση της σχετικής διοικητικής άδειας, στις ειδικές περιπτώσεις των ανωνύμων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007, θα προσέκρουε, κατ' αρχήν, στη βασική φιλοσοφία ότι, η διαδικασία αδειοδότησης εισήχθη στο πλαίσιο της απελευθερωμένης αγοράς, για λόγους ικανοποίησης του γενικού συμφέροντος, όπως αναλύθηκε ανωτέρω.

10. Άρθρα 16 επ. του «Κανονισμού Αδειών Παραγωγής και Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας» και 17 επ. του «Κανονισμού Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας με χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και μέσω Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης», για τις περιπτώσεις τροποποιήσεων των σχετικών αδειών.

11. Άρθρα 15 και 25 του «Κανονισμού Αδειών Παραγωγής και Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας» και άρθρα 16 επ. του «Κανονισμού Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας με χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και μέσω Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης».

12. Περαιτέρω, ενίσχυση του ότι οι άδειες αυτές χορηγούνται με κριτήρια ικανοποίησης του γενικού οικονομικού συμφέροντος είναι και το γεγονός ότι κατά ρητή επιταγή της κοινοτικής νομοθεσίας, που μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 3426/2005, οι κάτοχοι αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται σε παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Παρόμοιες ρυθμίσεις και στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 24 του ν. 3428/2005 και αλλού.

13. Άρθρο 1 του ν. 2773/1999.

Περαιτέρω, η διαδικασία αδειοδότησης συνιστά διοικητική διαδικασία. Υπό το πρίσμα αυτό, η τυχόν αποδοχή ότι η ρύθμιση των προδιαληφθεισών γενικών διατάξεων του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών, ισχύει και στην περίπτωση των διοικητικών αδειών που χορηγούνται σε ανώνυμες εταιρείες, στο πλαίσιο της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας, συνιστά μη παραδεκτή παραβίαση της αρχής ότι οι κανόνες του διοικητικού δικαίου έχουν ειδικό χαρακτήρα σε σχέση με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, με την έννοια ότι ρυθμίζουν είτε θέματα μη ρυθμιζόμενα από το ιδιωτικό δίκαιο, είτε θέματα ρυθμιζόμενα από το ιδιωτικό δίκαιο, αλλά κατά τρόπο διαφορετικό¹⁴. Κατ' αυτό τον τρόπο, η επιδίωξη της απλούστευσης των διαδικασιών που αφορούν στη λειτουργία της ανώνυμης εταιρείας και της συνακόλουθης, για το λόγο αυτό, αυτοδίκαιης μεταβίβασης των διοικητικών αδειών, δεν κατισχύει της λειτουργίας και εφαρμογής των, ειδικού χαρακτήρα, κανόνων του διοικητικού δικαίου, ιδίως αν η υποχρέωση τήρησης μιας συγκεκριμένης διαδικασίας εξυπηρετεί προφανείς λόγους δημοσίου ή γενικού συμφέροντος, όπως ανωτέρω εκτέθηκε.

54

Τέλος, η τυχόν αποδοχή της εφαρμογής των εν θέματι διατάξεων του ν. 3604/2007, στις ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην αγορά ενέργειας, θα παραβίαζε και την αρχή της ίσης μεταχείρισης. Συγκεκριμένα, άδεια για την άσκηση των σχετικών δραστηριοτήτων στον τομέα της ενέργειας, μπορεί να χορηγηθεί, τόσο σε φυσικά, όσο και σε νομικά πρόσωπα. Η αυτοδίκαιη μεταβίβαση της διοικητικής άδειας στις περιπτώσεις της απορρόφησης και διάσπασης των ανωνύμων εταιρειών, θα συνιστούσε πράξη δυσμενούς μεταχείρισης των εν λόγω νομικών προσώπων σε σχέση με τα φυσικά πρόσωπα, τις προσωπικές εταιρείες και τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, που κατέχουν σχετικές άδειες. Τούτο διότι για τα ανωτέρω φυσικά και νομικά πρόσωπα, θα εξακολουθεί να ισχύει η διαδικασία της προηγούμενης αξιολόγησης, κατά τις μεταβιβάσεις των διοικητικών αδειών που πραγματοποιούνται από τους φορείς αυτούς,

επειδή αντίστοιχη, με αυτή των ανωνύμων εταιρειών, ρύθμιση, δεν επιφυλάσσει ο νομοθέτης, στην περίπτωση αντίστοιχων μεταβολών.

Συμπεράσματα

Οι διατάξεις των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007, και ειδικά για τις ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, προφανώς λειτουργούν στο πλαίσιο των σχετικών διατάξεων του ιδιωτικού (εμπορικού) δικαίου, υπό την έννοια ότι δεν θίγεται η νομιμότητα της διαδικασίας της απορρόφησης ή διάσπασης που ακολουθήθηκε και αποφασίσθηκε από τα αρμόδια εταιρικά όργανα και κυρώθηκε, στη συνέχεια, με τη διοικητική πράξη του αρμοδίου οργάνου (νομάρχη), διαδικασία που παράγει πάντοτε όλα τα έννομα αποτελέσματα που απορρέουν σχετικά. Η αυτοδίκαιη μεταβίβαση των διοικητικών αδειών, στο πλαίσιο της απλούστευσης των διαδικασιών, προφανώς, ισχύει για τις διοικητικές εκείνες άδειες, η λειτουργία των οποίων δεν εξυπηρετεί άμεσα λόγους γενικού συμφέροντος και η χορήγησή τους δεν απαιτεί, κατά τα ανωτέρω, ουσιαστική αξιολόγηση της αίτησης και του φορέα.

Όμως, οι ανωτέρω διατάξεις δεν μπορεί να καταλαμβάνουν, για τους λόγους που ανωτέρω αναφέρθηκαν, και τις ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες αυτές υπόκεινται στο ειδικό νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη χορήγηση και τη μεταβίβαση των αδειών τους, τόσο αυτό που αναφέρεται στους ειδικούς νόμους για την ενέργεια και τις κατ' εξουσιοδότησή τους, εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις, όσο και στους γενικούς και ειδικούς όρους των αδειών τους. Μη συμμόρφωση των ανωτέρω νομικών προσώπων, κατόχων αδειών, στο εν λόγω αδειοδοτικό πλαίσιο, επιφέρει, κατ' ανάγκην, την επιβολή των προβλεπομένων κυρώσεων.

Η αποδοχή της αντίθετης άποψης, αφενός, θα

14. Επ. Σπηλιωτόπουλου, Διοικητικό Δίκαιο, 2002, έκδ. 11η, σελ. 31 επ., Α. Τάχου, ο.π., σελ. 84 επ.

καθιστούσε ατελές το σύνολο του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αγορά ενέργειας, αποτέλεσμα του οποίου θα ήταν να τεθεί σε κίνδυνο και σε ανασφάλεια δικαίου η παραπάνω αγορά και αφετέρου, θα κατέληγε κάποιος στη νομικά άτοπη σκέψη ότι, η ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή, ασκώντας τις σχετικές αρμοδιότητές της, θα μπορούσε να προβεί στη διαδικασία ανάκλησης της σχετικής άδειας, αν διαπίστωνε ότι η αίτηση για μεταβίβαση της άδειας δεν πληρούσε τα νόμιμα κριτήρια και προϋποθέσεις. Με τον τρόπο αυτό, η διοίκηση θα επέβαλε, απευθείας, την έσχατη κύρωση, ήτοι τη λήψη του δυσμενέστερου διοικητικού μέτρου, χωρίς ενδιάμεσα στάδια που εξυπηρετούν την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Κατά την άποψή μας, ο νομοθέτης, θεσπίζοντας το αυτοδίκαιο της μεταβίβασης της διοικητικής άδειας, με τις

διατάξεις των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007, δεν επεδίωκε, σε καμιά περίπτωση, τέτοιο σκοπό. Η τυχόν αποδοχή της άποψης ότι οι ανωτέρω ρυθμίσεις της νομοθεσίας που διέπει τις ανώνυμες εταιρείες, ισχύουν και επί των ανωνύμων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην αγορά ενέργειας, θα οδηγούσε, επίσης, και σε παραβιάσεις ρυθμίσεων, συγγενικού χαρακτήρα προς τη νομοθεσία για την ενέργεια, αλλά και βασικών αρχών του διοικητικού δικαίου, πράγμα που ο νομοθέτης προφανώς δεν επιθυμούσε κατά την τροποποίηση των εν θέματι διατάξεων στον κ.ν. 2190/1920.

Κατά συνέπεια, οι διατάξεις των άρθρων 70 και 76 του ν. 3604/2007, δεν κατισχύουν των ειδικότερων διατάξεων του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας, καθώς οι τελευταίες συνιστούν ειδικότερο νομοθετικό καθεστώς.